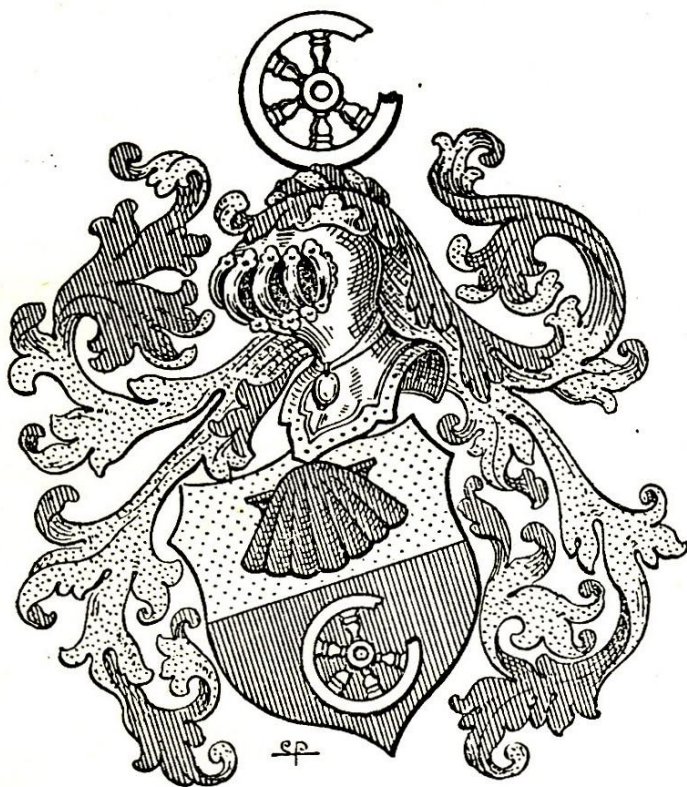

DE FAMILIENAAM RAMAEKERS

Omtrent de herkomst en betekenis van de famlienaam RAMAEKERS kan met zekerheid gezegd worden dat deze afkomstig is van een beroepsnaam. Van welk beroep deze naam kan zijn afgeleid zal hier aan de hand van enkele theorieën worden behandeld.

De benaming van een handwerksman werd in vroeger tijden vaak bepaald door zijn beroep. Zo werd de smid aangesproken met "sjmeet" en de timmerman met "sjrienemaeker", etc. Langzamerhand onstonden uit deze beroepsnamen in enkele gevallen de geslachtsnamen. De kinderen van de smid kregen als achternaam "van de sjmeet", ook al oefenden ze later een ander beroep uit. De zoon van de "sjmeet" werd "sjmeetszoon", later afgekort tot Smeets. Over de naam Ramaekers zegt een eerste theorie dat deze geslachtsnaam zou zijn ontstaan uit de beroepsnaam van de radermaker, een schrijnewerker of misschien ook wel een smid die de ijzeren velgen rond de houten wagenwielen smeedde. Deze beroepsnaam werd dan op z'n Limburgs uitgesproken als "raarmaaker", hetgeen op den duur vereenvoudigd kan zijn tot "ramaeker". Deze theorie zal zeker in een aantal gevallen opgaan. Een aanwijzing die deze theorie steunt vinden we o.a. in het familiewapen van de Limburgse familie Ramaeckers, waarin als schildteken een gebroken rad voorkomt.

RAMAECKERS

Uit: J.M.v.d.Venne,
Limburgse Wapens.

RAMAECKERS

Katholiek - Maastricht, Roermond, Brussel, enz.

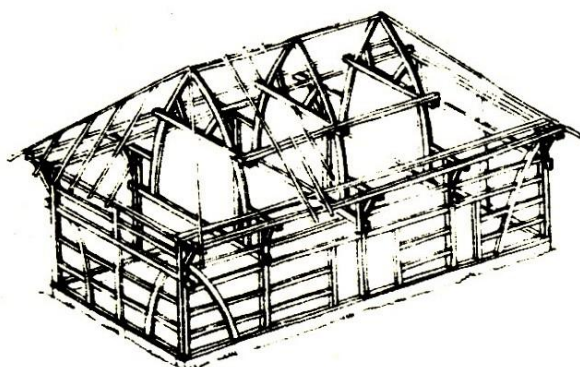
Wapen: Doorsneden: I in goud een roode St. Jacobsschelp, II in rood een zilveren rad, waarvan het een gedeelte van de velg links boven en een spaak ontbreekt.

Dekkleeden: gouden rood.

Helmteeken: het rad.

Omtrent dit wapen wil ik hier echter nog enige dingen vermelden om verkeerde konklusies te voorkomen. Op de eerste plaats bestaan er geen direkte aanwijzingen dat dit wapen ooit is gevoerd door de hierna beschreven tak van de familie Ramaekers. Verder moet men bedenken dat deze wapens vaak pas in de 19e eeuw ontworpen zijn, zodat men zich voor het kiezen van de schildtekens (in dit geval dus het gebroken rad en de St. Jacobsschelp) niet meer kon laten leiden door een historische achtergrond van de familienaam, waardoor de naam verkeerd geïnterpreteerd kan zijn.

Als een tweede theorie zou ik willen poneren dat de familienaam Ramaekers afkomstig zou kunnen zijn van de beroepsnaam "raammaker", ofwel in het Limburgs dialect de "raammaeker". Het dagelijkse werk van de "raammaeker", overigens een uitgestorven beroep, bestond uit het opbouwen van de houten raamkonstrukties van vakwerkhuisen, een type woning dat vooral in Zuid-Limburg nog steeds veelvuldig voorkomt.

De raamkonstruktie van
een Zuid-Limburgse vak-
werkschuur.

De "raammaeker" was dus een soort gespecialiseerde timmerman. In het boekje over "Het vakwerkhuis in Limburg", geschreven door de Geleense architect P.A.Schols, vinden we over deze bouwstijl en over de "raammaeker" de volgende passage:

Tot in de vorige eeuw nog was en bleef de boer zijn eigen bouwmeester. Bij hem berustte niet alleen de leiding, maar hij deed ook het meeste werk zelf. Wekenlang had hij met zijn helper in de zaagkuil gestaan en vele boomstammen tot balken en planken verwerkt. Veel hout had hij reeds lang in de „aalpoel“ liggen ter verduurzaming. Evenals de timmerman had ook hij een goede kijk op de gebruikelijke constructies. Het bouwen en plannen zat hem immers al duizenden jaren in het bloed! De lange wintermaanden boden hem gelegenheid de nodige voorzieningen te treffen om in het voorjaar te kunnen beginnen. Voor het vakwerk had hij echter hulp nodig van de „rameeker“ of „schrijnwerker“, die toen nog van de ene naar de andere plaats trok. Er waren er, die niet alleen een goede kruiwagen of boerenkar konden maken, maar ook bedreven in het uitmeten en samenstellen van vakwerken. Daarvoor was een goed ontwikkeld „ruimtelijk“ denkvermogen nodig, door het ontbreken van bouwtekeningen. De vakwerkbouwer maakte een uitslag ware grootte op de

grond. In de oude akten wordt de grootte van een huis aangeduid door 2, 3 of 4 gebinten. Een huis van 3 gebinten was dan ongeveer 5×10 meter. Een gebint betekende de *afstand* tussen twee kaspanten = $\pm 3\frac{1}{2}$ meter.

Was de timmerman er een van de „oude schtiel”, zo stelde hij hoge eisen aan het door de boer ter beschikking gestelde materiaal, want alle hout was voor hem nog lang geen timmerhout. Dat moest eeuwen meekunnen. Het hout voor vakwerken, meestal eiken- of essenhout, behoefde niet allemaal droog te zijn. Het hout met de gaten kon vers, terwijl het hout met de pennen wel droog moest zijn. Voor deuren, ramen, vloerdelen, evenals voor gebint- en zolderbalken, werd meestal eikenhout gebruikt. Het behoefde ook niet recht of kantig te zijn, de timmerman wist er wel raad mee, zelfs als aan het gehele gebouw niet één hoek haaks was. In de gedachte van de boer had iedere balk of stijl reeds zijn bestemming, al naar de zwaarte en kromming van het materiaal.

Er bestaat echter in het tot nu toe verrichte stamboomonderzoek geen enkele aanwijzing die één van deze twee theorieën als de ware zou kunnen bestempelen. De naam Rademaekers komt tot in 1560 terug niet in onze stamreeks voor. Wat de spelling van de familienaam betreft, tot slot nog de volgende opmerking. U zult zien dat de familienaam in de loop der eeuwen en door de stamreeks heen op velerlei manieren geschreven werd. Deze namen werden zo opgetekend en overgenomen uit oude aktes en registers. Daarbij bedenke men dat in vroeger eeuwen de naam mondeling werd overgedragen en dat de uitspraak afhankelijk was van het streekdialekt. Werde een akte opgemaakt dan werd de naam opgeschreven zoals hij uitgesproken werd. Hierdoor zijn o.a. de vele variaties in de schrijfwijze ontstaan. Johan Winkler schrijft hierover in zijn boek "De Nederlandsche Geslachtsnamen" het volgende:

Oude spelwyzen en boekstavingen

volgens de eene of andere gewestelijke uitspraak, ook slordige spellingen door afkortingen en afslytingen der oorspronkelijke woorden, misspelling en wanspelling, alle dergelyke zaken komen by deze geslachtsnamen, zoowel als by anderen, voor. Menig voorbeeld hier van is op de voorgaande bladzijden reeds vermeld, zoo als alle spellingen en vormen, waarin de eenvoudige woorden *smid* en *molenaar* als maagschapsnamen, op bl. 308 en 314 voorkomen. De woorden *vleeschhouwer* en *rademaker* (wielmaker, wagenmaker), waaraan vele geslachtsnamen, vooral in de zuidelijke gewesten, ontleend zijn, kunnen nog tot voorbeeld dienen van de groote verscheidenheid waarin deze woorden, als geslachtsnamen, gespeld worden. Zie hier die welke my zijn voorgekomen. Daar zullen er echter nog wel meer zijn. *Vleeschhouwer*, *Vleeshouwer*, *Vleys-houwer*, *Vleeschouwer*, *Vleeschauwer*, *De Vleeshouwer*, *De Vleeschouwer*, *De Vleeschauwer*, *De Vleesaver*, *De Vleeschouder*, *De Vleeschoudere*, *De Vleschoudere*; eindelijk nog het hoogduitsche *Fleischhauer*. Dan *Rademaker*, *Raedemaeker*, *Raedemaecker*, *Radermecker*, *Ramaeker*, *Raymaecker*, *De Raedemaec-*

ker, De Raedemaeker, De Raeymaker, De Raymaeker, De Reymaeker, en als patronymika Rademakers, Raedemaekers, Raedemaekers, Ramaeckers, Raemaekers, Raeymackers, Raaymaakers, Raymaekers, het hoogduitsche Rademacher, enz. in haast oneindige afwisseling, en allen aan verschillende maatschappen eigen.

Het zal U opgevallen zijn dat de spelwijze "Ramaekers" niet eens in deze lijst voorkomt.

Hieronder volgen nog drie originele schrijfwijzen zoals die door de eeuwen heen voor onze familienaam gebruikt zijn.

joannes Raemckers 1684

jois Gerardi Ramaeckers 1763

*J H Ramaekers
Jo Ramaeckers* 1836